

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälso- och sjukvårdslagen samt lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att hälso- och sjukvårdslagen ändras så att välfärdsområdenas uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen preciseras för att möjliggöra förebyggande hälso- och sjukvård. Det föreslås också att bestämmelserna om åtkomsträttigheter i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården ändras så att behandling av patientuppgifter är möjlig i samband med skötseln av dessa förebyggande uppgifter.

Propositionen hänför sig till flera skrivningar i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. I enlighet med regeringsprogrammet betonas nationellt verkningsfulla tjänster och metoder, genom en minskning av antalet behandlingar och undersökningar med låg nytta med utgångspunkt i det nationella arbetet för utvärdering av metoderna inom social- och hälsovården samt för utvärdering av läkemedel. Enligt regeringsprogrammet är målet att flytta tyngdpunkten från korregerande tjänster till stöd och hjälp i ett tidigare skede samt till förebyggande åtgärder. Tillgången till vård och tjänster i rätt tid säkerställs och serviceköerna förkortas. Personuppgifter inom social- och hälsovården används för att förutse och i ett tidigt skede bemöta kundernas servicebehov. Genom detta förslag gör man det möjligt att med hjälp av teknik analysera patientuppgifter som har att göra med att förutse och i ett tidigt skede bemöta kundernas servicebehov. I och med ändringen är det lättare än tidigare att identifiera brister i vården, att förutse individers servicebehov samt att rikta tjänsterna på ett mer effektivt sätt och i rätt tid.

Syftet med propositionen är att förtydliga och precisera välfärdsområdenas uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen i samband med hälsoundersökningar, screeningar och hälso- och sjukvård och binda uppgifterna mer noggrant till rätten att behandla patientuppgifter i samband med dessa uppgifter. Samtidigt sörjer man för till exempel de krav som bestämmelserna om dataskydd ställer och för att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tryggas. Genom de föreslagna ändringarna förtydligas det nuvarande rättsläget där det varit oklart huruvida välfärdsområdena har rätt att behandla patientuppgifter i samband med de uppgifter och tjänster som avses här. Behandlingen av patientuppgifter samt eventuellt uppsökande av patienter och kontakt med patienter ska möjliggöras med respekt för skyddet för personuppgifter och självbestämmanderätten.

I propositionen föreslås det dessutom att det i den informationsresurs för egna uppgifter som ingår i de riksomfattande informationssystemtjänsterna, det vill säga Kanta-tjänsterna, inte ska genomföras en möjlighet att uträtta ärenden för någon annan och inte en möjlighet att lämna ut uppgifter om välbefinnande ur informationsresursen för egna uppgifter till tjänstetillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster. Avsikten är att avstå från det nuvarande genomförandet av informationsresursen för egna uppgifter efter en övergångsperiod, när det i Kanta-tjänsterna införs den rätt att föra in egen information i sin hälsodokumentation som förutsätts i förordningen om europeiska hälsodataområdet (EHDS-förordningen). Det är inte ändamålsenligt att genomföra nya funktioner för en kort övergångsperiod.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

Lag

om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 13 § 3 mom., 14 § och 24 § 1 mom., sådana de lyder i lag 581/2022, som följer:

13 §

Hälsorådgivning och hälsoundersökningar

Till ordnande av sådana hälsoundersökningar som behövs hör också att fastställa målgruppen för de hälsoundersökningar som genomförs. Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska bilda en funktionell helhet tillsammans med välfärdsområdets övriga service.

14 §

Screening

Ett välfärdsområde ska ordna screening inom sitt område i enlighet med det nationella screeningprogrammet. Utöver detta kan välfärdsområdet ordna screening och hälsoundersökningar i syfte att konstatera en viss sjukdom eller dess förstadium eller för att upptäcka sjukdomsalstrare. Till screeningen hör fastställandet av målgruppen för screeningarna med beaktande av vad som föreskrivs i 2 § i statsrådets förordning om screening (339/2011).

24 §

Sjukvård

Ett välfärdsområde ska ordna sjukvårdstjänster för dem som bor i välfärdsområdet. Till sjukvårdstjänsterna hör

- 1) att undersöka sjukdomar, ställa medicinska och odontologiska diagnoser, ge vård och behandling, följa upp vården, tillhandahålla nödvändiga förbrukningsartiklar enligt vårdplanen för behandling av långvarig sjukdom och ge den medicinska rehabilitering som behövs,
- 2) att förebygga och bota sjukdomar och att lindra lidande,
- 3) att ge handledning som syftar till att stärka patientens engagemang i sin vård och patientens egenvård,
- 4) att i ett tidigt stadium identifiera hälsoproblem hos patienter som behöver särskilt stöd, särskilda undersökningar och särskild vård, att behandla hälsoproblemen och följa upp vården samt att hänvisa patienten till fortsatt vård.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) 73 § 3 mom. och
102 § 8 mom. och
fogas till 9 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 5 och 6 mom., och till 50 § ett nytt 2
mom. som följer:

9 §

Åtkomsträttigheter till kunduppgifter

Sådana nödvändiga patientuppgifter som finns i registerföringen hos den som anordnar hälso- och sjukvård
får dessutom behandlas vid uppgifter med avsikt att fastställa den målgrupp för hälsoundersökningar som
avses i 13 § i hälso- och sjukvårdslagen, vid uppgifter med avsikt att fastställa den målgrupp för screeningar
som avses i 14 § i den lagen samt uppgifter med avsikt att följa upp sådan vård som avses i 24 § 1 mom. 1
punkten i hälso- och sjukvårdslagen och vid uppgifter med avsikt att i ett tidigt stadium identifiera
hälsoproblem och följa upp vården enligt 4 punkten i det momentet. Velfärdsområdet ska definiera
uppgifterna och utse de yrkesutbildade personer som sköter dessa uppgifter och som har rätt att behandla
patientuppgifterna i samband med uppgifterna i fråga. I landskapet Nyland får varje velfärdsområde och
Helsingfors stad dessutom behandla patientuppgifter som finns i HUS-sammanslutningens registerföring för
personer inom det egna området.

Denna lag träder i kraft den 20 .

50 §

Behandling av uppgifter för någon annans räkning

Denna bestämmelse tillämpas inte på sådana uppgifter om välbefinnande som finns i informationsresursen
för egna uppgifter som avses i 73 §.

Helsingfors den xx xxxx 20xx